

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра обліку і оподаткування

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Обліку і оподаткування
“10” липня 2020 р.**

 (М.І. Гордієнко)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МГСЕ 2.3. МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма: Облік і оподаткування

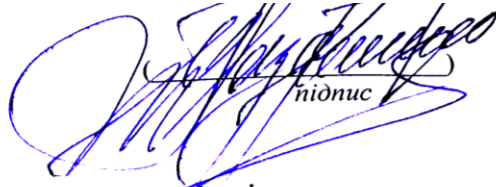
Ступінь вищої освіти: другий (магістерський) рівень

Факультет: економіки і менеджменту

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни **Методи наукових досліджень** для здобувачів вищої освіти за спеціальністю **071 «Облік і оподаткування»**.

Розробник:
Назаренко І.М. д.е.н., професор
кафедри обліку і оподаткування

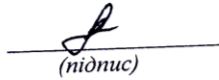

підпис

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри обліку і оподаткування

Протокол № 12 від "19" червня 2020 року

Завідувач кафедри

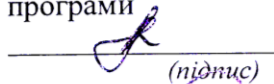

(підпис)

(Гордієнко М.І.)

Погоджено:

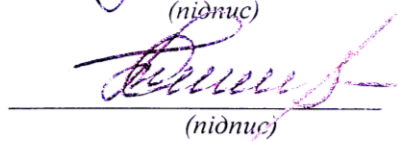
Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи)

(підпис)

(Гордієнко М.І.)

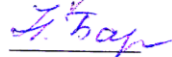
Декан факультету

(підпис)

(Строченко Н.І.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(Тарасов І.)

Зареєстровано в електронній базі: 10.07. 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування (шифр і назва)	<i>вибіркова</i>	
Модулів -2	Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів-2		2020-2021-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: (назва)		Курс	
		2-й	
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		3-й (о)	
Тижневих годин для денної форми навчання: - 3 аудиторних самостійної роботи студента - 4		Лекції	
	26 год.		
	Практичні, семінарські		
	14 год.		
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	50 год.		
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю:			
<i>залік</i>			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 40/50 (44/56)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою дисципліни є формування у студентів наукового світогляду та дієвих компетенції, спрямованих на імплементацію їх наукового потенціалу в опануванні методології та прогресивних методів дослідження з урахуванням вимог когнітивно-інноваційної економіки та турбулентності економічної системи.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни «Методи наукових досліджень» є :

- *засвоєння* теоретичних основ процесу наукового дослідження; особливостей методології наукового дослідження; системного підходу до побудови методології наукових досліджень; ключових аспектів організації процесу наукового дослідження;

- *набуття практичних навичок* з методологічного забезпечення контрольно-облікових дисциплін; організації та планування наукового дослідження; імплементації пріоритетних методів науки в процес наукового дослідження.

Вивчення навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень» передбачає формування у студентів інтегральної, загальних та фахових компетентностей:

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
	Інтегральна	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та процесі навчання, із поглибленим рівнем знань та вмінь інноваційного характеру, достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.	ІК
	Загальні		
1		Здатність спілкуватися іноземною мовою, як інструментом підвищення свого професійного та особистісного рівня.	ЗК2.
2		Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій в професійній сфері.	ЗК3.
3		Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	ЗК4.
4		Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК5.
5		Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК6.
6		Здатність працювати в міжнародному контексті.	ЗК7.
7		Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	ЗК8.
8		Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	ЗК9.
	Фахові (спеціальні)		
1		Здатність застосовувати методи і методики	ФК5.

		аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.	
2		Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.	ФК7.
3		Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.	ФК10.
4		Здатність застосовувати отримані нові знання й практичні навички для розв'язання комплексних проблем у сфері обліку, аудиту та оподаткування, а також адаптувати їх до умов змінного середовища та вимог сталого розвитку агропромислового комплексу регіону.	ФК11.

2.3 Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень» здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Спілкуватися іноземною мовою усно і письмово з наукових питань для підвищення свого фахового та особистісного рівня.	ПРН3.
2	Знати і вміти застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику	ПРН7.
3	Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами.	ПРН18.
4	Визначати актуальні проблеми та виявляти наукові факти у сфері теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування, робити науково-обґрунтовані висновки та розробляти пропозиції щодо їх вирішення.	ПРН22.

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджена Вченою радою СНАУ (протокол № _ від _____)

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни **Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень**

Тема 1. Наука: поняття, різновиди та структура

Поняття науки. Ознаки науки. Завдання науки. Функції науки. Критерії науковості. Структура науки. Розвиток науки. Норми наукового дослідження. Принципи науки. Наукові революції. Етапи розвитку науки. Характеристика елементів науки. Характеристика суб'єктів наукової діяльності.

Тема 2. Методологія науки

Поняття про методологію. Інтерпретація поняття «методологія». Мета методології. Структура методології. Різновиди наукової методології. Класифікація методології. Рівні методології. Методологічні основи наукового дослідження. Методологія дослідницької діяльності. Системний підхід до побудови методології наукових досліджень.

Особливості бухгалтерського обліку як науки. Характерні особливості науки про бухгалтерський облік. Облікові теорії. Методологія бухгалтерського обліку. Методологічне забезпечення контрольно-облікових дисциплін.

Тема 3. Організація і планування наукового дослідження

Поняття наукового дослідження. Характеристика рівнів наукового дослідження. Категорії сфери наукових досліджень. Основні етапи наукового дослідження. Порядок здійснення наукового дослідження. Програма наукового дослідження. Наукова праця. Види та оформлення результатів наукової роботи. Характеристика особливостей стилю наукової роботи. Поняття наукової проблеми. Характеристика критеріїв вибору теми дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Формулювання мети наукового дослідження. Ідентифікація завдань наукового дослідження. Впровадження результатів наукового дослідження. Наукова новизна дослідження. Експертиза наукового дослідження. Характеристика плагіату. Формування інформаційної платформи наукового дослідження. Характеристика процесу апробації результатів наукових досліджень. Особливості підготовки тез на конференції. Наукова стаття: структура та особливості написання. Наукова монографія: структура, особливості оформлення та рецензування. Особливості оформлення списку використаних інформаційних джерел.

Модуль 2. Характеристика методів наукового дослідження

Тема 4. Поняття методу наукового дослідження

Поняття методу наукового дослідження. Класифікація методів наукових досліджень. Обґрунтування методів дослідження. Характеристика процесу вибору методів наукового дослідження. Критерії відмінності теорії і методів.

Методи та прийоми наукового дослідження в структурі загальнонаукової методології відповідно до рівнів наукового пізнання

Тема 5. Методи емпіричного дослідження

Сутність емпіричного наукового пізнання. Характеристика експерименту як методу емпіричного дослідження. Характеристика спостереження як методу емпіричного дослідження. Характеристика порівняння як методу емпіричного дослідження. Характеристика опису як методу емпіричного дослідження. Характеристика вимірювання як методу емпіричного дослідження. Експертне опитування. Характеристика вибіркового методу. Метод класифікацій. Особливості застосування методу аналізу ситуацій в процесі дослідження.

Тема 6. Методи теоретичного пізнання

Сутність теоретичного пізнання. Формалізація як метод теоретичного пізнання. Аксиоматичний метод теоретичного пізнання. Гіпотетичний метод теоретичного пізнання. Сходження від абстрактного до конкретного.

Тема 7. Загальнологічні методи дослідження

Аналіз і синтез. Абстрагування як загальний метод дослідження. Ідеалізація як метод дослідження. Узагальнення як метод дослідження. Характеристика індукції та дедукції як методи дослідження. Особливості аналогії як методу дослідження. Характеристика методів економічного моделювання. Системний підхід. Статистичні методи дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>Модуль 1. Методологія наукових досліджень</u>												
Тема 1. Наука: поняття, різновиди та структура	9	2	2			5						
Тема 2. Методологія науки	11	4	2			5						
Тема 3. Організація і планування наукового дослідження	20	8	2			10						
Разом за модулем 1	40	14	6			20						
Усього годин												
<u>Модуль 2. Характеристика методів наукового дослідження</u>												
Тема 4. Поняття методу наукового дослідження	9	2	2			5						
Тема 5. Методи емпіричного дослідження	11	4	2			5						
Тема 6. Методи теоретичного пізнання	14	2	2			10						
Тема 7. Загальнологічні методи дослідження	16	4	2			10						
Разом за модулем 2	50	12	8			30						
Усього годин	90	26	14			50						

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Наука: поняття, різновиди та структура <i>План</i> 1. Поняття науки 2. Ознаки науки 3. Завдання науки 4. Функції науки 5. Критерії науковості 6. Структура науки 7. Принципи науки 8. Характеристика елементів науки	2
2.	Тема 2. Методологія науки <i>План</i> 1. Поняття про методологію 2. Мета методології 3. Структура методології 4. Різновиди наукової методології 5. Класифікація методології 6. Рівні методології	2
3.	Тема 2. Методологія науки <i>План:</i> 1. Особливості бухгалтерського обліку як науки 2. Характерні особливості науки про бухгалтерський облік 3. Методологія бухгалтерського обліку 4. Методологічне забезпечення контрольно-облікових дисциплін	2
4.	Тема 3. Організація і планування наукового дослідження <i>План:</i> 1. Поняття наукового дослідження 2. Характеристика рівнів наукового дослідження 3. Основні етапи наукового дослідження 4. Порядок здійснення наукового дослідження 5. Програма наукового дослідження	2
5.	Тема 3. Організація і планування наукового дослідження <i>План:</i> 1. Наукова праця 2. Види та оформлення результатів наукової роботи 3. Характеристика особливостей стилю наукової роботи 4. Формування інформаційної платформи наукового дослідження 5. Поняття наукової проблеми 6. Характеристика критеріїв вибору теми дослідження	2
6.	Тема 3. Організація і планування наукового дослідження <i>План:</i> 1. Об'єкт і предмет дослідження 2. Формулювання мети наукового дослідження 3. Ідентифікація завдань наукового дослідження 4. Впровадження результатів наукового дослідження 5. Наукова новизна дослідження 6. Експертиза наукового дослідження 7. Характеристика плагіату	2

7.	Тема 3. Організація і планування наукового дослідження <i>План:</i> 1. Характеристика процесу апробації результатів наукових досліджень 2. Особливості підготовки тез на конференції 3. Наукова стаття: структура та особливості написання 4. Наукова монографія: структура, особливості оформлення та рецензування	2
8.	Тема 4. Поняття методу наукового дослідження <i>План.</i> 1. Поняття методу наукового дослідження 2. Класифікація методів наукових досліджень 3. Обґрунтування методів дослідження 4. Характеристика процесу вибору методів наукового дослідження 5. Критерії відмінності теорії і методі	2
9.	Тема 5. Методи емпіричного дослідження <i>План</i> 1. Сутність емпіричного наукового пізнання 2. Характеристика експерименту як методу емпіричного дослідження 3. Характеристика спостереження як методу емпіричного дослідження 4. Характеристика порівняння як методу емпіричного дослідження	2
10.	Тема 5. Методи емпіричного дослідження <i>План</i> 1. Характеристика опису як методу емпіричного дослідження 2. Характеристика вимірювання як методу емпіричного дослідження 3. Експертне опитування 4. Характеристика вибіркового методу 5. Метод класифікацій 6. Особливості застосування методу аналізу ситуацій в процесі дослідження	2
11.	Тема 6. Методи теоретичного пізнання <i>План</i> 1. Сутність теоретичного пізнання 2. Формалізація як метод теоретичного пізнання 3. Аксиоматичний метод теоретичного пізнання 4. Гіпотетичний метод теоретичного пізнання.	2
12.	Тема 7. Загальнологічні методи дослідження <i>План</i> 1. Аналіз і синтез 2. Абстрагування як загальний метод дослідження 3. Ідеалізація як метод дослідження 4. Узагальнення як метод дослідження 5. Характеристика індукції та дедукції як методи дослідження	2
13.	Тема 7. Загальнологічні методи дослідження <i>План</i> 1. Особливості аналогії як методу дослідження 2. Характеристика методів економічного моделювання 3. Статистичні методи дослідження	2
	Разом	26

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Наука: поняття, різновиди та структура	2
2.	Тема 2. Методологія науки	2
3.	Тема 3. Організація і планування наукового дослідження	2
4.	Тема 4. Поняття методу наукового дослідження	2
5.	Тема 5. Методи емпіричного дослідження	2
6.	Тема 6. Методи теоретичного пізнання	2
7.	Тема 7. Загальнологічні методи дослідження	2
	Разом	14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Наука: поняття, різновиди та структура	5
2.	Тема 2. Методологія науки	5
3.	Тема 3. Організація і планування наукового дослідження	10
4.	Тема 4. Поняття методу наукового дослідження	5
5.	Тема 5. Методи емпіричного дослідження	5
6.	Тема 6. Методи теоретичного пізнання	10
7.	Тема 7. Загальнологічні методи дослідження	10
	Разом	50

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань.

- 1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда, лекція,
- 1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація, спостереження.
- 1.3. *Практичні*: практична робота, вправи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. Аналіз.
- 2.2. Синтез.
- 2.3. Індукція.
- 2.4. Дедукція.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. Проблемного викладання.
- 3.2. Евристичний (частково-пошуковий)
- 3.3. Дослідницький.
- 3.4. Пояснювально-демонстративний

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, використання проблемних ситуацій, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ECTS.
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних та семінарських заняттях;
  - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - виконання аналітично-розрахункових завдань;
  - написання рефератів;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							СРС	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Змістовий модуль 1 – 30 балів			Змістовий модуль 2 – 40 балів							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				
10	10	10	10	10	10	10	15	85	15	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Назаренко І.М., Назаренко О.В., Орехова А.І. Методи наукових досліджень. Методичні рекомендації для самостійної роботи. Суми. 2020. 48 с.
2. Назаренко І.М., Назаренко О.В., Орехова А.І. Методи наукових досліджень. Методичні рекомендації щодо проведення практичних та семінарських занять. Суми. 2020. 21 с.
3. Назаренко І.М. Методи наукових досліджень. Конспект лекцій. Суми. 2020. 68 с.
4. <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3836>

12. Рекомендована література

Базова

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. 2014. 142 с.
2. Добронравова І.С., Руденко О.В., Сидоренко Л.І. та ін. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
3. Зацерковний В.І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин. 2017. 236 с.
4. Каламбет С.В., Іванов С.І., Півняк Ю.В. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Дн-вськ. 2015. 191 с.
5. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава. 2012. 183 с.
6. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку : навч. посіб. Житомир. 2003. 476 с.
7. Мокін Б.І., Мокін О.Б.. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця. ВНТУ. 2015. 317 с.
8. Конверського А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. К. 2010. 352 с.
9. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого : підручник для науковця. К. 2006. 302 с.
10. Чижевська Л.В. Методика викладання облікових дисциплін : навчальний посібник. Житомир. 2003. 504 с.
11. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Рівне. 2016. 151 с.

Допоміжна

1. Назаренко І.М. Застосування економічних методів дослідження капіталу: досвід та перспективи : монографія. Суми : Університетська книга, 2015. – 343 с.
2. Назаренко І.М. Економетричне моделювання складових капіталу в якості факторних систем. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія: Економічні науки.* 2015. № 5. С. 131-145.

3. Назаренко І.М. Значення економіко-математичного моделювання в діагностиці капіталу суб'єктів агробізнесу. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. № 12. (66). С. 174 – 177.

4. Назаренко І.М. Економіко-математичне моделювання залежності фінансового стану підприємств від складових капіталу. *Економіка та держава*. 2016. № 2. С. 65-68.

5. Назаренко І.М. Прикладні аспекти нейронного моделювання в діагностиці капіталу сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2016. № 1 (71). С. 161-171.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Верховної Ради України: Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.